

Rep.Nr.

2008/490

ARBEIDSHOF TE BRUSSEL

ARREST

OPENBARE TERECHTZITTING VAN 27 FEBRUARI 2009.

3de KAMER

Bediendecontract
Tegensprekelijk
Definitief

In de zaak:

DE B.V.B.A. PUBLICOEN, met maatschappelijke zetel gevestigd te 1930 Zaventem, Mechelsesteenweg, 450 en met ondernemingsnummer 0434.145.868,

Appellante.geïntimeerde op incidenteel hoger beroep, vertegenwoordigd door Mter K. Chroonen loco Mter J. Nolmans, advocaat te 1500 Halle;

Tegen :

De Heer T

Geïntimeerde, appellant op incidenteel hoger beroep, vertegenwoordigd door Mter L. Steyaert, advocaat te 9200 Dendermonde;

Na beraadslaging, velt het Arbeidshof te Brussel het hiernavolgend arrest :

Gelet op de stukken van de rechtspleging, meer bepaald op :

- het voor eensluidend verklaard afschrift van het bestreden vonnis op tegenspraak gewezen door de Arbeidsrechtbank te Brussel (2de kamer) op 24 januari 2006;
- het verzoekschrift tot hoger beroep ontvangen ter griffie van het Arbeidshof te Brussel op 12 april 2006;
- de besluiten en synthesebesluiten voor geïntimeerde neergelegd ter griffie van dit Hof, respectievelijk op 23 maart 2007 en 8 oktober 2008;
- de besluiten en tweede besluiten voor appellante neergelegd ter griffie van dit Hof, respectievelijk op 24 september 2007 en 31 juli 2008;
- de bundel met stukken van geïntimeerde neergelegd ter griffie op 15 december 2008;

Gehoord partijen in hun middelen en beweringen op de buitengewone openbare terechtzitting van 30 januari 2009; appellante partij legde haar bundel neer, waarna de debatten gesloten werden en de zaak in beraad genomen werd.

X

X

X

1. FEITEN EN RECHTSPLEGING.

Met ingang van 15 januari 2001 komt de heer Robby T in dienst van de B.V.B.A. Publicoen als handelsvertegenwoordiger in signalisatie en belettering voor de sector Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen, Henegouwen, Brussel en Antwerpen ingevolge een geschreven arbeidsovereenkomst van 10 januari 2001.

In deze voorgedrukte arbeidsovereenkomst handelen de artikelen 14 tot en met 20 over het bedrijfsvoertuig VW Golf, dat ter beschikking van de heer Testard wordt gesteld om zijn functie uit te oefenen.

Artikel 15 bepaalt :

De werknemer erkent het voertuig in nieuwe en goede staat te hebben ontvangen, zowel aan de buitenkant als binnenin. Hij verbindt zich ertoe het te gebruiken als een goede huisvader, ervoor te zorgen dat het mechanisch goed wordt onderhouden en het in goede staat terug te bezorgen. Hiertoe zal bij het inleveren van het voertuig een contradictoire expertise plaatsvinden.

In artikel 16 wordt aan de werknemer de toestemming gegeven om het voertuig te gebruiken voor privé-doeleinden. De regeling in verband met dit privé-gebruik bestaat uit enkele voorgedrukte keuzemogelijkheden, die door de werkgever niet werden ingevuld.

Artikel 17 bepaalt dat alle kosten ten laste van de werkgever zijn, behalve deze die verband houden met het privé-gebruik.

Artikel 18 herhaalt de regeling van artikel 18 van de arbeidsovereenkomstenwet en preciseert dat de werknemer alleen en persoonlijk verantwoordelijk is voor elke fout begaan op de arbeidsweg of bij het gebruik van het voertuig voor privé-doeleinden. Tevens dient hij in te staan voor boetes en veroordelingen wat betreft de overtredingen van het verkeersreglement.

De heer T geraakte betrokken in een aantal ongevallen.

Hij beëindigde zelf de arbeidsovereenkomst met als laatste werkdag 15 mei 2004.

Op 28 mei 2004 formuleerde de werkgever een voorstel in verband met de schadevergoedingen betreffende de ongevallen met het bedrijfsvoertuig. Het

bestond erin dat de heer T de schade zou dragen van de ongevallen van juni 2003 en van 12 september 2003.

De heer T reageerde hierop niet en bij schrijven van de raadsman van de B.V.B.A. Publicoen van 3 juni 2004 werd hij in gebreke gesteld om de schade van deze beide ongevallen te dragen ter waarde van € 8.530,60.

Deze brieven bereikten de heer T niet omdat ze naar verluidt aan een verkeerd adres werden verstuurd.

De B.V.B.A. Publicoen dagvaardde op 23 december 2004 de heer T in betaling van € 8.074,94 ten titel van vergoeding van schade veroorzaakt door ongevallen en in betaling van € 200 provisioneel voor de verhoging van de verzekeringspremies, vermeerderd met de vergoedende intresten vanaf 14 augustus 2003; in ondergeschikte orde vroeg ze de aanstelling van een gerechtsdeskundige.

De heer T stelde een tegenvordering in betaling van € 500 wegens tergend en roekeloos geding en van € 500 provisioneel voor zijn advocatenkosten.

Bij vonnis van de arbeidsrechtbank van Brussel van 24 januari 2006 werden de hoofd- en de tegenvordering afgewezen als zijnde ontvankelijk doch ongegrond. De rechtbank aanvaardde dat de ongevallen de aansprakelijkheid van de heer T met zich brachten in de zin van artikel 18 van de arbeidsovereenkomstenwet, maar overwoog hierbij voornamelijk dat de schade niet bewezen was; de verhoging van de verzekeringspremie was ten laste van de werkgever op grond van artikel 17 van de arbeidsovereenkomst. De tegenvorderingen werden afgewezen als zijnde ongegrond.

Bij verzoekschrift tot hoger beroep, ontvangen op de griffie van het arbeidshof te Brussel op 12 april 2006, tekende de B.V.B.A. Publicoen hoger beroep aan tegen dit vonnis wat betreft de afwijzing van de hoofdvordering. De heer T tekende incidenteel beroep aan tegen de overwegingen van de eerste rechter in verband met de aanvaarding van zijn aansprakelijkheid in de zin van artikel 18 arbeidsovereenkomstenwet.

2. BEOORDELING.

Nu geen betekeningakte van het bestreden vonnis wordt voorgelegd, kan worden aangenomen dat het hoger beroep tijdig werd ingesteld. Het is regelmatig naar vorm en ook aan de andere ontvankelijkheidsvereisten is voldaan. Het is derhalve ontvankelijk. Hetzelfde geldt voor het incidenteel beroep.

De B.V.B.A. Publicoen roept in dat de heer T op grond van artikel 17, 5° van de arbeidsovereenkomstenwet gehouden is om de bedrijfswagen in goede staat terug te geven, wat volgens hem een resultaatsverbintenis inhoudt, waaraan de heer T niet zou voldaan hebben.

In ondergeschikte orde stelt zij dat de heer T aansprakelijk is op grond van artikel 18 van de arbeidsovereenkomstenwet.

2.1. Artikel 17,5° A.O.W.

De betwisting heeft betrekking op de vergoeding van schade aan de bedrijfswagen tijdens de uitvoering van de arbeidsovereenkomst.

De B.V.B.A. Publicoen verwijst naar de ongevallen die met het voertuig zijn gebeurd tijdens de uitvoering van de arbeidsovereenkomst, maar brengt geen gegevens voor in verband met de teruggave van het voertuig bij het einde van de arbeidsovereenkomst.

Het loutere feit van de ongevallen bewijst niet dat het voertuig in beschadigde toestand is terugbezorgd, temeer daar uit de debatten en de stukken blijkt dat de schade ingevolge deze ongevallen hersteld werd.

De aansprakelijkheid van de werknemer in verband met de uitvoering van de arbeidsovereenkomst dient dan ook te worden bekeken vanuit artikel 18 van de arbeidsovereenkomstenwet en niet vanuit artikel 17,5° (P. Smedts en B. Adriaens, *Het gebruik van de bedrijfswagen voor privé-doeleinden : deel 1*, Or. 1997, 61).

Terecht wijst de heer T erop dat de teruggaveverplichting enkel tot een inspanningsverbintenis leidt (Arbh. Antwerpen 4 december 1990, T.S.R. 1992, 117).

De B.V.B.A. Publicoen bewijst niet dat de heer T niet zou voldaan hebben aan deze inspanningsverbintenis. Hij werd ook nooit in gebreke gesteld in verband met de niet behoorlijke teruggave van het voertuig; in artikel 15 van de arbeidsovereenkomst is voorzien dat bij de teruggave een contradictoire expertise zal plaatsvinden en ook hiervan worden geen stukken voorgebracht.

2.2 Impact van artikel 18 A.O.W. op de vordering van appellante.

In ondergeschikte orde, houdt de B.V.B.A. Publicoen voor dat de heer T ingevolge artikel 18 A.O.W. aansprakelijk is voor de twee ongevallen en voor de bonus malus verhoging.

Artikel 18 van de arbeidsovereenkomstenwet bepaalt dat ingeval de werknemer bij de uitvoering van zijn arbeidsovereenkomst de werkgever schade berokkent, hij enkel aansprakelijk is voor zijn bedrog en zijn zware schuld. Voor lichte schuld is de werknemer enkel aansprakelijk als die bij hem eerder gewoonlijk dan toevallig voorkomt.

Die beperking van de civielrechtelijke aansprakelijkheid van de werknemer heeft tot doel de werknemer te beschermen tegen de verhoogde risico's van aansprakelijkheid waaraan hij bij de uitvoering van de arbeidsovereenkomst blootstaat en die voor hem een zware financiële last kunnen betekenen (Cass. 14 februari 2003, NjW 2003, 342 met noot).

Alsdan dient de werkgever te bewijzen dat de werknemer zich schuldig gemaakt heeft aan bedrog, zware schuld, of gewoonlijk voorkomende lichte schuld (Arbh. Brussel, 5de kamer 20 januari 2003, A. R. 40.095; Arbh. Brussel, 3de kamer 12 december 00, A. R. 38.095; Arbh. Brussel, 3de kamer, 15 september 1998, A. R. 34.874; cfr. i.v.m. de moeilijkheden rond deze bewijslast: D. Cuypers, *De aansprakelijkheid van de werknemer*, Or. 1992, 261).

2.2.1 Zwarte fout.

In verband met de zware fout bij het ongeval van juli 2001 verwijzen de eerste rechter en de B.V.B.A. Publicoen naar het feit dat het ongeval niet zou zijn aangegeven.

Dit kan echter moeilijk aanvaard worden omdat uit de stukken van het dossier blijkt dat de B.V.B.A. Publicoen wel degelijk op de hoogte werd gebracht omtrent dit ongeval.

De B.V.B.A. brengt immers zelf de herstelfactuur voor (haar stuk 8), waarin sprake is van takelen van het voertuig; uit haar stuk 7 volgt dat de heer T op 18 augustus 2003 nog met een vervangvoertuig VW Passat reed en nog tijdens de tewerkstelling van de heer T op 1 april 2004 dagvaardde de B.V.B.A. de garage in betwisting van de herstelfactuur. Men ziet niet in hoe dit alles kon gebeuren zonder dat de B.V.B.A. Publicoen op de hoogte was van het ongeval.

Voor het overige brengt de werkgever geen elementen bij die zouden kunnen aantonen dat de heer T zich schuldig zou gemaakt hebben aan een zware fout.

Het ongeval van 12 september 2003 betrof een kop-staart aanrijding ingevolge de gladheid van het wegdek en ook hier wordt geen bewijs gegeven van enige zware fout; gewone verkeersrisico's leiden in de regel niet tot een zware fout (P. Smedts en B. Adriaens, *Het gebruik van de bedrijfswagen voor privé-doeleinden : deel 1*, Or. 1997, 61 en D. Cuypers, *De aansprakelijkheid van de werknemer*, Or. 1992, 260), zeker niet voor een handelsvertegenwoordiger die een groot gedeelte van zijn werkdag op de baan is.

2.2.2. Gewoonlijk voorkomende lichte schuld.

De B.V.B.A. Publicoen houdt voor dat de reeks ongevallen van de heer T wijzen op een gewoonlijk voorkomende lichte schuld in zijn hoofd.

Om hiervan te kunnen spreken dient er in de persoon van de werknemer een zekere neiging, een geestesgesteldheid te zijn om in uitvoering van de arbeidsovereenkomst foutief te handelen (W. Van Eechoutte, A. Taghon en S. Van Overbeke, *Overzicht van rechtspraak arbeidsovereenkomsten 1988-2005*, T.P.R. 2006/1, 251, nr. 133 en A. Van Oevelen, *De civielrechtelijke aansprakelijkheid van de werknemer en van de werkgever bij de uitvoering van de arbeidsovereenkomst*, ATO-T-208-335).

Het ongeval van 25 maart 2002 gebeurde niet tijdens de uitvoering van de arbeidsovereenkomst en de schade hiervan werd vergoed door de verzekering van het Rode Kruis, voor wie de heer T 1 een vervoeropdracht uitvoerde.

Bij het ongeval van 19 oktober 2002 beschadigde een langs rechts inhalend voertuig de wagen van de B.V.B.A. Publicoen, zodat niet vaststaat dat de heer T hiervoor aansprakelijk is.

Omtrent het ongeval van juli 2003 zijn geen gegevens over de omstandigheden bekend.

Het ongeval van 18 augustus 2003 betrof een kettingbotsing, waarbij het voertuig van de B.V.B.A. Publicoen het eerste voertuig was, zodat ook hier de fout van de heer T niet aangetoond wordt.

Het laatste ongeval van 12 september 2003 betrof de reeds vermelde kop-staart aanrijding ingevolge de gladheid van het wegdek.

Uit deze reeks ongevallen kan niet afgeleid worden dat er in uitvoering van de arbeidsovereenkomst een gewoonlijk voorkomende lichte fout is in hoofde van de heer T , daar enkel met betrekking tot het laatste ongeval een niet aangepaste snelheid blijkt.

In die omstandigheden is niet aangetoond dat de heer T een gekwalificeerde fout pleegde in de zin van artikel 18 van de arbeidsovereenkomstenwet, zodat het incidenteel beroep gegrond is.

2.2.3 Bij de uitvoering van de arbeidsovereenkomst.

In verband met het ongeval van juli 2003 kan de B.V.B.A. Publicoen geen concrete gegevens melden, ook niet omtrent het ogenblik van het ongeval, maar appellante suggereert wel dat dit ongeval gebeurde bij het privaat gebruik van het voertuig. De heer T betwist dit en de werkgever brengt hiervan geen bewijs voor en verwijst zelf naar het feit dat ze geen kennis heeft van de omstandigheden van het ongeval.

Ook in verband met het ongeval van 12 september 2003 houdt B.V.B.A. Publicoen voor dat dit niet bij de uitvoering van de arbeidsovereenkomst plaatsvond, omdat het zou gebeurd zijn op de werksweg.

De in artikel 18 van de arbeidsovereenkomstenwet vervatte aansprakelijkheidsregeling geldt slechts voor de schade die door de werknemer wordt berokkend "*bij de uitvoering van zijn overeenkomst*".

Wanneer het privé-gebruik van de bedrijfswagen aan de werknemer werd toegestaan, wat hier het geval is gelet op artikel 16 van de arbeidsovereenkomst, dan geldt artikel 18 van de arbeidsovereenkomstenwet niet voor schadegevallen tijdens dit privé-gebruik, omdat de werknemer dan niet handelt in uitvoering van de arbeidsovereenkomst (P. Smedts en B. Adriaens, *Het gebruik van de bedrijfswagen voor privé-doeleinden : deel 1*, Or. 1997, 62).

Hieruit volgt dat artikel 18 niet kan ingeroepen worden bij schadegevallen veroorzaakt op de weg van of naar het werk (D. Cuypers, *De aansprakelijkheid van de werknemer*, Or. 1992, 257, met verwijzing naar de rechtspraak geciteerd in de voetnoten 63 en 64; P. Smedts en B. Adriaens, *Het gebruik van de bedrijfswagen voor privé-doeleinden : deel 1*, Or. 1997, 62).

Ongeval van 12 september 2003

Appellante houdt voor dat de heer T zich bij het ongeval van 12 september 2003 niet werkte maar zich op de weg naar het werk bevond.

De verplaatsingen van een handelsvertegenwoordiger naar de klant gebeuren in uitvoering van de arbeidsovereenkomst, zodat de verplaatsing naar de eerste klant niet beschouwd wordt als de weg naar het werk, maar deel uitmaakt van de overeengekomen arbeid.

De aansprakelijkheid van de handelsvertegenwoordiger tijdens een dergelijke verplaatsing moet dus wel beoordeeld worden rekening houdend met artikel 18 van de arbeidsovereenkomstenwet.

Ongeval van juli 2003

Hierboven werd reeds vastgesteld dat i.v.m. het ongeval van juli 2001 geen van de partijen een concreet bewijselement aanbrengt waaruit kan afgeleid worden of dit ongeval tijdens de arbeidstijd dan wel tijdens het privé-gebruik plaatsvond.

Uit de afhandeling en de herstelling van het voertuig en uit de terbeschikkingstelling van een vervangwagen kan afgeleid worden dat de B.V.B.A. Publicoen wel degelijk op de hoogte was gebracht omtrent het ongeval en ten onrechte roept zij in dat zij verder niet in de mogelijkheid is om bewijselementen aan te brengen, daar deze in het bezit zijn van de heer T

De gezagsverhouding impliceert een controlerecht in hoofde van de werkgever en het is daarbij voldoende dat deze mogelijkheid van controle kan bestaan; wanneer de werkgever van zijn controleprerogatieven geen gebruik maakt, is hij slecht geplaatst om voor te houden dat hij de juiste omstandigheden van de tewerkstelling en in casu van het ongeval niet kent.

De B.V.B.A. Publicoen had een zogenaamde car policy kunnen afsluiten waarin de rechten en de plichten van de werknemer in verband met het gebruik van de bedrijfswagen werden gepreciseerd. Het hof stelt vast dat in de voorgedrukte arbeidsovereenkomst een aantal keuzemogelijkheden werden gelaten met betrekking tot de regeling van het gebruik van de bedrijfswagen, maar dat niet de moeite werd genomen om de juiste keuze aan te duiden.

Evenzeer kon de werkgever activiteitsverslagen aan de handelsvertegenwoordiger vragen, zodat er verduidelijking kwam omtrent de wijze van uitvoering van de arbeidsovereenkomst; op een zelfde wijze kon de

B.V.B.A. Publicoen een ongevalaangifte of minstens een verduidelijking omtrent het tijdstip en de gebeurtenissen bij het ongeval opvragen.

Zelfs in de veronderstelling dat het ongeval tijdens de privé tijd zou hebben plaatsgevonden, dan nog dient de B.V.B.A. Publicoen de constitutieve elementen in verband met de aansprakelijkheid, met name de fout, de schade en het oorzakelijk verband aan te tonen en zij blijft hierbij in gebreke, alleszins wat de aan de heer T ten laste gelegde fout betreft.

Ongeacht de onduidelijkheid over het ogenblik van het ongeval en over de vraag of het tijdens de uitvoering van de arbeidsovereenkomst of tijdens het privé-gebruik plaatsvond, bewijst de B.V.B.A. Publicoen geenszins dat het ongeval aan de fout van de heer T te wijten is. Als oorspronkelijk eisende partij heeft ze hierover alleszins de bewijslast, waarin ze faalt.

Haar oorspronkelijke vordering alsmede haar hoger beroep zijn dan ook ongegrond.

OM DEZE REDENEN

HET ARBEIDSHOF

Gelet op de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken zoals tot op heden gewijzigd, inzonderheid op artikel 24,

Recht sprekend op tegenspraak,

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk, doch ongegrond en het incidenteel beroep ontvankelijk en gegrond.

Bevestigt het bestreden vonnis, doch op andere gronden.

Veroordeelt de B.V.B.A. Publicoen tot de kosten van het hoger beroep, deze aan de zijde van beide partijen telkens begroot op € 900.

Aldus gewezen door de 3de Kamer van het Arbeidshof te Brussel en
ondertekend door :

De heer L. LENAERTS, Raadsheer,

De Heer E. VAN LAER, Raadsheer in sociale zaken als werkgever,

De Heer H. ENGELN, Raadsheer in sociale zaken als werknemer-bediende,

Mevrouw L. HERREGODTS, Griffier.

L. LENAERTS.

L. HERREGODTS,

E. VAN LAER.

H. ENGELN.

Het arrest is uitgesproken op de openbare terechtzitting van de 3de kamer van
het Arbeidshof te Brussel op 27 februari 2009 door de heer L. LENAERTS,
Raadsheer, bijgestaan door Mevrouw L. HERREGODTS, Griffier.

L. LENAERTS.

L. HERREGODTS.

